

**ДЕРЖЛІАГЕНТСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор філії «Карпатський лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

(посада керівника філії)

Ігор ЧЕБАН

(власне ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

« ____ » _____ 20 ____ р.

**ПЛАН ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА
(ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ)**

Великобичківського надлісництва
філії «Карпатський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»
на 2026 рік

Великий Бичків – 2026

Зміст

Розділ 1. Загальна інформація по Великобичківському надлісництву	
1.1.1. Організаційна структура	3
1.1.2. Обґрунтування поділу лісів на категорії	7
1.1.3. Право власності та користування	8
1.1.4. Зобов'язання що FSC	8
1.1.5. Опис території Надлісництва	9
Розділ 2. Цілі ведення господарства	10
2.1.1. Стратегічні цілі	10
2.1.2. Оперативні плани	11
2.1.3. Шляхи досягнення	11
2.1.4. Залученість в місцеву економіку	14
Розділ 3. Характеристика лісових ресурсів	14
3.1.1. Розподіл площі за категоріями	14
3.1.2. Особливості ландшафту	15
3.1.3. Економічні аспекти	18
3.1.4. Диверсифікація діяльності	19
Розділ 4. Екологічні цінності	19
4.1.1. Виявлення та картування	19
4.1.2. Режим охорони	21
Розділ 5. Природоохоронні заходи	21
5.1.1. Збереження біорізноманіття	21
5.1.2. Охорона раритетних видів	22
5.1.3. Водоохоронні зони	29
5.1.4. Ґрунтозахисні заходи	30
5.1.5. Оцінка впливу на довкілля (ОВД)	37
Розділ 6. План господарських заходів	37
6.1.1. Розрахункова лісосіка	37
6.1.2. Лісовідновлення та лісорозведення	38
6.1.3. Охорона лісів від пожеж	38
6.1.4. Захист лісу від шкідників і хвороб	39
6.1.5. Господарська діяльність Надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі ВМП	39
6.1.6. Дотримання принципу невиснажливості	39
Розділ 7. Моніторинг лісів	40
7.1.1.Методика моніторингу	40
7.1.2.Періодичність	43
7.1.3.Показники	43
7.1.4. Документування результатів, у тому числі картування	44
Розділ 8. Соціальні аспекти	44
8.1.1. Права працівників, гігієна та безпека праці, гендерна рівність	44
8.1.2. Охорона праці	45
8.1.3. Взаємодія з громадами	46
8.1.4. Вирішення конфліктів	48

Розділ 1 «Загальна інформація по Великобичківське надлісництво»

1.1.1. Організаційна структура

Великобичківське надлісництво філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» розташоване на території Рахівського і Тячівського адміністративних районів,

Загальні дані підприємства

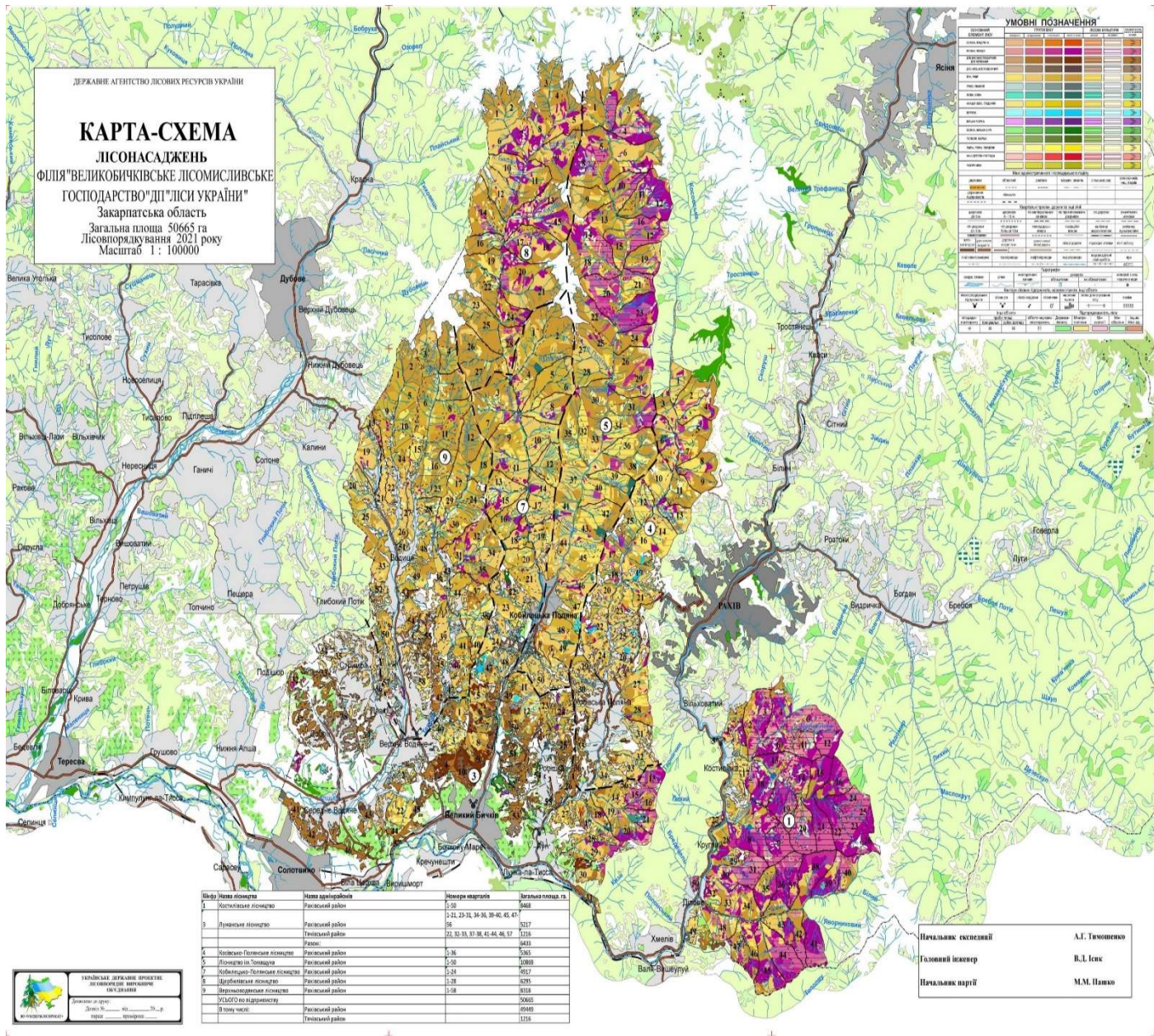
Начальник Великобичківського надлісництва	Пукман Вадим Васильович
Адреса:	<i>вул. Промислова, 39; смт. Великий Бичків, Рахівський район, Закарпатська область; 90615, електронна адреса:</i>
E-mail	<i>velikobychkivske.lmg@e-forest.gov.ua</i>

№	Найменування лісництв	Площа, га
1	Костилівське	8468,0
2	Лужанське	6433,0
3	Косівсько-Полянське	5365,0
4	Імені Томашука	10869,0
5	Кобилецько-Полянське	4917,0
6	Щербилівське	6295,0
7	Верхньоводянське	8318,0

В територію Великобичківського надлісництва входять 3 територіальні громади, а саме:

1. Рахівська територіальна громада
2. Великобичківська територіальна громада
3. Солотвинська територіальна громада

Зовнішні межі надлісництва, лісництв, адміністративних районів показані на картах-схемах.

1.1.2. Обґрунтування поділу лісів на категорії

На основі статей 39-41 Лісового кодексу України (2006 р.) та керуючись Постановою КМ України №733 від 16 травня 2007 року «Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (далі – «Порядок»), під час проведення базового лісовпорядкування у 2021-2022 рр. здійснене приведення існуючого поділу лісів ДП «Великобичківське лісомисливське господарство» у відповідність до згаданого «Порядку».

Проект приведення поділу лісів на категорії у відповідність до Порядку був попередньо узгоджений з лісогосподарським підприємством.

До категорії лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення віднесені лісові ділянки, що виконують природоохоронну та естетичну функцію, є об'єктами науково-дослідних робіт на довгочасну перспективу, сприяють забезпеченню охорони унікальних та інших особливо цінних природних комплексів згідно п.5 Порядку, зокрема: - розташовані в межах територій і об'єктів природно-заповідного фонду, а також генетичні резервати.

До категорії рекреаційно-оздоровчих лісів відносяться лісові ділянки, що виконують рекреаційну, санітарно-гігієнічну та оздоровчу функцію, використовуються для туризму, зайняття спортом, санітарно-курортного лікування та відпочинку населення згідно п.6 Порядку, зокрема:

- ліси у межах населених пунктів, виділені згідно п.6.1 Порядку;
- рекреаційно-оздоровчі ліси поза межами зелених зон, виділені згідно п.6.5

Порядку та додатку 2.

До категорії захисні ліси відносяться лісові ділянки, що виконують функцію захисту навколишнього природного середовища та інженерних об'єктів від негативного впливу природних та антропогенних факторів згідно п.7 Порядку, зокрема:

- ліси протиерозійні, виділені згідно п.7.3 Порядку та додатку 3;
- ліси уздовж річок, навколо озер та інших водойм, виділені згідно п.7.6

Порядку та додатку 4;

До категорії експлуатаційні ліси відносяться лісові ділянки, що не зайняті лісами природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, рекреаційно-оздоровчими та захисними лісами (категорії лісів з особливим режимом користування). Експлуатаційні ліси призначені для задоволення потреб національної економіки у деревині.

Виділення особливо захисних лісових ділянок здійснене у відповідності до Постанови КМ України від 16.05.2007 р. №733.

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському призначенню, природним та економічним умовам району розташування підприємства.

Територія розміщення приведенного поділу лісів на категорії показана на плані лісових ділянок.

1.1.3. Право власності та користування

Лісовий фонд Великобичківського надлісництва перебуває в державній власності, оформлено в тому числі право постійного користування в Держаному реєстрі речових прав на нерухоме майно правоустановчих документів на земельні ділянки 46310,5908 га – 156 шт. Надано в довгострокове тимчасове користування – 3,4 га для рекреаційних цілей.

На підставі наказів ДП «Ліси України» від 18.10.2024 № 1881 «Про припинення філії «Великобичківське лісомисливське господарство», державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»», № 2340 від 31.12.2024 «Про затвердження передавальних актів філій, що координуються Карпатським лісовим офісом» та наказу №1 від 01.01.2025 «Про організацію території земель державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України», всі активи і пасиви, а також землі філії «Великобичківське лісомисливське господарство», ДП «Ліси України» закріплені за Великобичківське надлісництвом філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

1.1.4. Зобов'язання щодо FSC® (FSC®-C132075)

Великобичківське надлісництво дотримується зобов'язань щодо FSC. Декларація щодо дотримання вимог FSC.

У відповідності до основних вимог принципів і критеріїв FSC , а також єдиних міжнародних індикаторів, адаптованих на національному рівні, 24 липня 2025 року схвалено «FSC національний стандарт системи ведення лісового господарства для України».

У Великобичківському надлісництву філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» - дотримуватись всіх діючих законів, нормативних документів і ратифікованих Українською державою міжнародних угод, конвенцій і договорів, які не протирічать українському законодавству;

- підтримувати і підвищувати соціально-економічний добробут працівників Великобичківського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;
- сприяти підтриманню і підвищенню соціально-економічного добробуту місцевих громад;
- ефективно господарювати на території Великобичківського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України», використовувати всі види лісових ресурсів і корисних властивостей лісів на принципах сталого ведення лісового господарства;
- підтримувати, зберігати, відновлювати послуги екосистем та цінності довкілля на території Великобичківського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;
- уникати негативних впливів на довкілля, виправляти або пом'якшувати такі впливи;
- вести господарювання відповідно до «Плану ведення господарства» із врахування масштабу, інтенсивності та ризиків господарської діяльності;

- вести моніторинг виконання «Плану ведення господарства», екологічних та соціальних впливів від господарської діяльності філії та змін екологічного стану на території Великобичківське надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України», аналізувати результати моніторингу та застосувати їх у подальшому плануванні діяльності;
- забезпечити відкритість, доступність та безоплатність інформації про результати всіх видів моніторингу, за винятком конфіденційності інформації;
- застосовувати систему виявлення і відстеження інформації щодо надходження і реалізації продукції, як FSC сертифікованої;
- підтримувати і збагачувати особливі цінності для збереження (ОЦЗ) на території Великобичківське надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;
- планувати і виконувати господарські заходи, проводити свою діяльність у відповідності як до економічних, екологічних та соціальних стратегій і цілей Великобичківське надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Відповідальний за ведення сертифікації по Великобичківському надлісництві начальник Великобичківського надлісництва Пукман Вадим Васильович

Усім працівникам надлісництва свою виробничу діяльність провадити згідно своїх посадових обов'язків у відповідності до вимог «FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України».

1.1.5. Опис території Надлісництва

ДП «Великобичківське лісомисливське господарство» теперішнє **(Великобичківське надлісництво)** було організовано в 1995 році згідно наказу МЛГ України від 26.05.1995 року №57 «Про створення державних лісгосподарських підприємств у Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій областях». До 1995 року функціонував лісокомбінат, створений в 1959 році згідно Постанови РМ УРСР №1834 від 30.09.1959 р. на базі колишніх Велико-Бичківського лісгоспу і Велико-Бичківського ліспромгоспу тресту Закарпатліспром Станіславського раднаргоспу.

Перше лісовпорядкування лісів, які входять до складу лісгоспу, було проведено в 1934 році Львівською експедицією Українського аерофотолісовпорядного тресту «Ліспроєкт».

Наступні лісовпорядні роботи проводились в 1959, в 1969, в 1978, в 1988, в 1998 роках.

Попереднє лісовпорядкування було проведено в 2010 р. Комплексною лісовпорядною експедицією ВО «Укрдержліспроєкт». Роботи виконувались відповідно до вимог лісовпорядної інструкції 1986 року за I розрядом.

Починаючи з 1999 року, на всій території лісгоспу проводилося безперервне лісовпорядкування. Воно полягало в щорічному проведенні натурних таксаційних робіт на площах, охоплених господарською діяльністю, на прийнятих землях, на лісових ділянках, що зазнали впливу стихійного лиха. Всі поточні зміни вносилися в повидільну таксаційну і картографічну бази даних, які

підтримувались в актуальному стані. Під час безперервного лісовпорядкування здійснювався контроль за якістю виконання лісогосподарських заходів і лісокористування, визначались місця їх проведення. За результатами безперервного лісовпорядкування надавались комплекти обліково-звітної документації. Проводився аналіз виконання проєкту організації та розвитку лісового господарства, а його результати доводилися на всі рівні господарського управління.

Нинішнє лісовпорядкування проведено за I розрядом у відповідності з вимогами чинної лісовпорядної інструкції, рішеннями першої лісовпорядної наради і технічної наради за підсумками польових робіт (додатки 1 і 2). Основні показники проведеного лісовпорядкування наведені в таблиці 1.2.1.

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею – господарська секція. Усі розрахунки здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Під час проведення лісовпорядних робіт керувалися Лісовим кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами України, протоколом першої лісовпорядної наради.

Загальна площа земель лісового фонду станом на 01.01.2025 року	Площа земель, які вилучені у звітному періоді	Загальна площа земель лісового фонду станом на 01.04.2026	в т.ч. площа земель на яку отримано державні акти	Кількість	
				лісництв	Майстерських діляниць
50754,7	-	50665,0	46310,590 8	7	42

Розділ 2 «Цілі ведення господарства»

2.1.1. Стратегічні цілі

Цілі ведення господарства Великобичківського надлісництва є екологічно орієнтованими, соціально корисними, економічно життєздатними.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- прозоре використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах невиснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічного-фінансового стану надлісництва;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності надлісництва;
- оптимізація структури надлісництва, збільшення лісистості території до науковообґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природного-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності надлісництва;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;

Цілі і задачі будуть оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати.

2.1.2. Оперативні плани

Оперативні плани лісового господарства – це детальний документ, який визначає конкретні дії та заходи, необхідні для досягнення стратегічних цілей лісового господарства в певний період.

Виробничо-фінансовий план з лісового та мисливського господарства та охорони навколишнього середовища прийнятий у надлісництві погоджений виробничими і лісовими відділами з планами філії «Карпатського лісового офісу» ДП «Ліси України».

2.1.3. Шляхи досягнення

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- прозоре використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;

- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах невиснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану надлісництва;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності надлісництва;
- оптимізація структури надлісництва, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності надлісництва;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників надлісництва;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства надлісництва.

Оперативний план лісового господарства – це детальний документ, який визначає конкретні дії та заходи, необхідні для досягнення стратегічних цілей лісового господарства в певний період. Виробничо-фінансовий план з лісового та мисливського господарства та охорони навколишнього середовища прийнятий у надлісництві погоджений виробничими і лісовими відділами з планами філії «Карпатського лісового офісу» ДП «Ліси України».

Досягнення завдань, визначених в оперативних планах лісового господарства, потребує комплексного підходу та застосування різноманітних заходів.

Основні шляхи та способи включають в себе:

1. Планування та організація

Розбиття загальних завдань на конкретні під завдання з визначенням відповідальних осіб та термінів виконання.

2. Складання плану виконання робіт, що дозволить контролювати процес і вчасно коригувати дії
3. Ефективне використання людських, матеріальних та фінансових ресурсів для досягнення поставлення цілей.
4. Застосування сучасних технологій і обладнання для зменшення негативного впливу на лісові екосистеми.
5. Висадка саджанців лісових порід для відновлення зрубаних або пошкоджених лісів
6. Проведення заходів з догляду за молодняками
7. Підвищення рівня охорони лісів та посилення відповідальності за незаконні дії
8. Регулярний контроль за станом лісових екосистем та ефективністю виконання заходів.
9. Аналіз отриманих результатів та внесення необхідних корективів у плани
10. Взаємодія з місцевими громадами, а саме залучення місцевих громад до участі у лісогосподарських заходах
11. Використання сучасних наукових знань та технологій.

Досягнення завдань, визначених в оперативних планах лісового господарства є складним і багатогранним процесом, який вимагає комплексного підходу та залучення різноманітних ресурсів.

Відсутність державного фінансування в лісовій галузі є серйозною проблемою, яка потребує негайного вирішення.

Виробничо-господарська діяльність Великобичківського надлісництва включає лісозаготівлю, лісовідновлення та ведення мисливського господарства, надає послуги по перевезенню лісоматеріалів та рекреаційні послуги.

Основною лісозаготівельною лісопродукцією є:

- круглі лісоматеріали (хвойних, листяних порід),
- дров'яна деревина промислового використання (хвойних, листяних порід),
- дров'яна деревина непромислового використання (хвойних, листяних порід) 3 групи.

Заготівля харчових продуктів лісу і лікарської сировини проводиться в основному місцевим населенням для власних потреб

Великобичківське надлісництво співпрацює з місцевими територіальними громадами із залученням зацікавлених сторін (під час проведення базового лісовпорядкування) визначає перелік деревинних та недеревинних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диверсифікувати місцеву економіку.

Ці дані використовується для формування виробничо-господарських планів, на основі якого складаються заяви (декларації) стосовно збереження та /або посилення послуг екосистем.

Цей процес контролюється спеціалістами Великобичківсько надлісництва.

Для економічного потенціалу Закарпатської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для

розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Переробкою деревини займаються ряд деревообробних підприємств Закарпатської області.

Підприємства області підтримують торгово-економічні зв'язки з багатьма країнами світу.

На даний час державне асигнування відсутнє.

2.1.4. Залученість в місцеву економіку

Виробничо-господарська діяльність Великобичківського надлісництва включає лісозаготівлю, надає послуги по перевезенню лісоматеріалів лісовідновлення, ведення мисливського господарства, використання продуктів НДЛП, та рекреаційні послуги.

Основною лісозаготівельною продукцією на 2026 рік планується 6 різних порід:

- круглі лісоматеріали (хвойних, листяних порід),
- дров'яна деревина промислового використання (хвойних, листяних порід),
- дров'яна деревина непромислового використання (хвойних, листяних порід) 3 групи.

Заготівля недеревної лісопродукції планується у вигляді грибів та ягід третіми зацікавленими сторонами згідно їхніх заявок.

Великобичківське надлісництво співпрацює з місцевими територіальними громадами із залученням зацікавлених сторін (під час проведення базового лісовпорядкування) визначає перелік деревних та недеревних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диверсифікувати місцеву економіку.

Розділ 3 «Характеристика лісових ресурсів»

3.1.1. Розподіл площі за категоріями

Існуючий поділ лісів на категорії (табл. 3.1.1) проведено згідно з постановою КМ України від 16.05.07р. № 733 «Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок», постановою КМ України № 55 від 30 січня 2019 р. «Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування державного значення» та затверджений наказом Державного агентства лісових ресурсів України за погодженням з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів. Згідно з наказом Державного агентства лісових ресурсів України № 128 від 18.04.2025 року

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	5231,4	10,3
в тому числі:		
Біосферні заповідники (заповідна зона)	43,9	0,1
Біосферні заповідники (буферна зона)	2235,9	4,4
Біосферні заповідники (зона антропогенних ландшафтів)	1059,5	2,1
Пам'ятки природи	1036,7	2,0
Заказники	718,4	1,4
Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати	137,0	0,3
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	2048,9	4,0
в тому числі:		
Ліси у межах населених пунктів	3,5	-
Рекреаційно-оздоровчі ліси, поза межами зелених зон	2045,4	4,0
Захисні ліси – разом	19359,0	38,2
в тому числі:		
Ліси протиерозійні	9466,4	18,7
Ліси уздовж берегів річок	9892,6	19,5
Експлуатаційні ліси	24025,7	47,5
Всього по лісгоспу:	50665,0	100

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському призначенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу.

3.1.2. Особливості ландшафту

Згідно лісорослинному районуванню територія лісгоспу відноситься до трьох лісорослинних районів: буково-ялицево-ялинові ліси, букові гірські ліси Полонинського хребта, дубово-букові ліси Закарпаття, які входять до Гірсько-Карпатського округу та округу Закарпатських рівнин і передгір'я (Генсирук С.А., “Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии», Київ, Наукова думка, 1981). Клімат району розташування території лісгоспу помірно-континентальний, вологий в гірському поясі і помірно-теплий, вологий в долині річки Тиса.

Коротка характеристика кліматичних умов, що мають значення для лісового господарства, приведена в таблиці 1.3.1.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень є вертикальна зональність і особливості рельєфу. В горах спостерігається пониження температури з підняттям вверх на кожні 100 м над рівнем моря в середньому на 0,7-0,8°C за рік, а також пізні весняні і ранні осінні заморозки, перезволоженість ґрунтів.

Територія лісгоспу за характером рельєфу являє собою гірську систему Українських Карпат зі схилами різних експозицій та крутизни і віднесена до гірських лісів. За геологічною будовою територія лісгоспу розділена на три райони:

1. Район Карпатського фліша.
2. Район Кристалічних порід.
3. Район елювію Притисянської долини.

Свидовецький гірський масив створений товщею Карпатського фліша, який складається з піщаників і глинистих сланців третичного (міоценового періоду).

Південні схили Свидовецького хребта, на яких розташовані ліси Верхньоводянського, Щербилівського, Кобилецько-Полянського, ім. Ф.Л.Томашука, Косівсько-Полянського лісництв, являють собою чотири довгі (35-40 км) паралельні гряди, витягнуті з півночі на південь. Висота над рівнем моря в окремих місцях досягає 1500 м і вище (Гора Кобила – 1170 м, г.Менчул – 1244 м, г.Думен – 1391 м, г.Оприш – 1476 м, г.Апецька – 1511 м).

Гірська частина пересічена глибокими і вузькими річковими долинами. Схили хребтів мають різну крутизну і скалистість. Вершини гір тут мають плавний, згладжений вид. Ерозійні процеси проходять швидко і тому на схилах гір бувають часті зсуви.

Мармароський масив, на західних схилах якого розташовані ліси Костилівського і Діловецького лісництв, відрізняються від іншої частини Карпат наявністю серед гірськоутворюючих порід кристалічних сланців, мармуру і гнейсів. Ці породи зустрічаються в урочищах “Банський”, “Кузій” Лужанського лісництва, що свідчить про спільність цієї території з названим вище гірським масивом. Біля с.Ділове залягають багаті родовища мармуру.

Кристалічні породи більш стійкі проти вивітрювання, а тому вершини гір Мармароського масиву і схили хребтів тут більш крутіші. Західні схили Мармароських гір представляють собою три хребти, які доволі швидко сходять в долину р.Тиса. Схили хребтів до долини р.Тиса дуже стрімкі і скелясті.

До району елювію Притисянської долини відноситься частина Лужанського лісництва.

Найвища вершина території лісгоспу – вершина “Піп Іван” – 1940 м над рівнем моря, найнижча біля с.Солотвино – 245 м.

Різноманіття материнських порід складні геоморфологічні умови, різноманітний рослинний покрив, різна глибина підземних вод, різна висота над рівнем моря обумовлюють мозаїку ґрунтових різновидностей.

Найбільш розповсюдженими типами ґрунтів є: темно-бурі середньо потужні суглинисті, темно-бурі потужні суглинисті, світло-бурі потужні суглинисті, світло-бурі середньо потужні слабозмиті.

Ґрунтовий покрив лісових масивів не відрізняється великим різноманіттям. Гірські хребти покриті, як правило, суглинистими ґрунтами різної потужності із значним вмістом щебеню, піску і каменю. Потужність ґрунтів і вміст в них продуктів вивітрювання гірських порід дуже коливається в залежності від крутизни схилів і підстилаючої породи. Гірські суглинисті ґрунти мають звичайну бурувату окрасу, більш помітну в ґрунтах нелісових земель і менше – в ґрунтах

під буковими і ялиновими лісами.

На стрімких схилах утворюються щебенисті ґрунти, а місцями осипи і скельні оголення (греготи).

На скельних оголеннях можливість укорінення деревних порід незначна.

На галявинах і нелісових землях переважають буроземні ґрунти з потужним трав'яним покривом (тут розвинутий гумусовий шар).

Гірські ґрунти мають високу кислотність і відрізняються невисокою родючістю для сільськогосподарських культур, але продуктивні для вирощування лісових порід дерев. При внесенні добрив (кальцій, азот), родючість гірських ґрунтів значно підвищується.

Детальний опис ґрунтів приведений в ґрунтово-типологічному нарисі на підставі проведеного ґрунтово-типологічного обстеження лісів лісгоспу Комплексною експедицією ВО "Укрдержліспроект" в 1970 році.

Поверхневі ерозійні процеси проходять досить швидко на суглинистих і щебенистих ґрунтах, набагато повільніше – на каменистих і скельних. Особливо піддаються ерозії площі, де відсутні лісова і трав'яниста рослинність.

В зв'язку з наявністю нестійких ґрунтів зсуви зустрічаються часто і, головним чином, там водопроникаючі пласти підстилаються водонепроникними. Тому ґрунтозахисна і водоутворююча роль лісу в умовах лісгоспу дуже велика.

1.3.1. Кліматичні показники

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
1. Температура повітря:			
– середньорічна	градус	+7,3	
– абсолютна максимальна	градус	+39	
– абсолютна мінімальна	градус	-31	
2. Кількість опадів на рік	мм	1200	
3. Тривалість вегетаційного періоду	днів	170	
4. Останні заморозки весною			Перша декада червня
5. Перші заморозки восени			Третя декада вересня
6. Середня дата замерзання рік			Друга декада грудня
7. Середня дата початку паводку			Перша декада березня
8. Сніговий покрив:			
– товщина	см	45-55	
– час появи			Третя декада вересня
– час сходження у лісі			Перша декада

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
			травня
9. Глибина промерзання ґрунту	см	25	
10. Напрямок переважаючих вітрів по сезонах:			
– зима	румб	ПнС	
– весна	румб	ПдЗ	
– літо	румб	ПдЗ	
– осінь	румб	ПнС	
11. Середня швидкість переважаючих вітрів по сезонах:			
– зима	м/сек	3,2	
– весна	м/сек	3,6	
– літо	м/сек	3,2	
– осінь	м/сек	3,2	
12. Відносна вологість повітря	%	78	

За стрімкістю схили в гірській частині поділяються на (у % від загальної гірської площі):

- пологі (до 10 градусів) - 6 %;
- покаті (11-20 градусів) - 35 %;
- стрімкі (21-30 градусів на південних і 21-35 градусів на північних схилах – 48 %;
- дуже стрімкі (понад 30 градусів на південних і понад 35 градусів на північних схилах) – 11 %.

3.1.3. Економічні аспекти

Філія «Карпатський лісовий офіс» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» Великобичківське надлісництво згідно другої лісовпорядчої наради та НАКАЗУ МІНІСТЕРСТВА ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ № 5640 від 07 травня 2026 року розрахункова лісосіку рубок головного користування в обсязі 65,34 тис.м³ ліквідної деревини.

Розрахункова діюча	
Господарська секція	Об'єм, м ³
Ялинова	27130
Ялицева	560
Дуб звичайний	920
Бук	36120

Грабова	370
Березова	240
Всього	65340

На 2026 рік заплановано 54021 м³ від рубок головного користування, що становить 83% від розрахункової лісосіки,

Розрахункова лісосіка (згідно другої лісовпорядчої наради) і фактична заготівля деревини відповідає принципу безперервного і невиснажливого лісокористування.

3.1.4. Диверсифікація діяльності

При плануванні діяльності надлісництва, спрямованої на розширення джерел прибутків, економічного сталого розвитку, планується на 2026 рік диверсифікація діяльності у розрізі заготівлі інших лісотвірних порід. Враховуючи специфіку регіону основними лісотвірними породами надлісництва становлять: бук, ялина, ялиця, дуб звичайний.

Для збільшення прибутку планується розширення асортименту порід (граба, берези, вільхи, ясена, явора) забезпечуючи таким чином, задовільний санітарний стан насаджень.

Планується розширити асортимент продукції недревних лісових ресурсів зокрема збільшенням заготівлі лісових ягід за рахунок залучення зацікавлених сторін та сплати ними податків у місцевий бюджет.

Розділ 4 «Екологічні цінності»

4.1.1. Виявлення та картування

На території Великобичківського надлісництва виділені і охороняються ліси високої природо-охоронної цінності (ОЦЗ).

Площі лісів високої природоохоронної цінності			
№ пп	Типи лісів високої природоохоронної цінності (ОЦЗ)	Площа, га	Режим лісокористування
1	ОЦЗ 1: Видове розмаїття. Концентрації біологічного різноманіття, включаючи ендемічні, рідкісні види та види що знаходяться під загрозою, або зникають, які є суттєвими на світлому, регіональному або національному рівнях.	4091,1	Обмежений режим лісокористування
2	ОЦЗ 2: Екосистеми та їхні мозаїки ландшафтного рівня. Цілісні лісові ландшафти, великі екосистеми ландшафтного рівня та мозаїки екосистем,	-	-

	які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях та містять життєздатні популяції переважної більшості природно притаманних їм видів, з природними структурами їх розповсюдження та рясності.		
3	ОЦЗ 3: Екосистеми та місця проживання. Рідкісні й такі, що перебувають під загрозою або зникають екосистеми, оселища або рефугіуми.	1227,5	РГК заборонено
4	ОЦЗ 4: Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем у критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів.	8096,2	Обмежений режим лісокористування
5	ОЦЗ 5: Потреби громади. Ділянки та ресурси, визначальні для задоволення основних потреб місцевих громад або тубільних народів (наприклад, у засобах для існування, лікування, харчування, забезпечення водою), визначені шляхом залучення цих громад або тубільних народів.	31,8	Обмежений, сезонний режим лісокористування
6	ОЦЗ 6: Культурні цінності. Ділянки, ресурси, оселища та ландшафти світового або національного культурного, археологічного або історичного значення та/або критичної культурної, екологічної, економічної чи релігійної/священної важливості для традиційних культур місцевих громад або тубільних народів, визначені шляхом залучення цих місцевих громад або тубільних народів.	1,1	Обмежений режим лісокористування

Окрім ОЦЗ і репрезентативних ділянок екосистем, підприємство в процесі планування, відводу та таксації лісосік виділяє наступні ключові об'єкти (окремі дерева і групи дерев, які представляють цінність для збереження біорізноманіття) згідно постанови 499 від 12 травня 2023 року, а саме ключові об'єкти:

1. Деревя і групи дерев важливі для фауни.
2. Вікові дерева бука лісового, клена-явора і ялиці білої.

3. Дерев, які рідко зустрічаються в насадженні, або мають кормову цінність для фауни.

При проведенні моніторингу репрезентативних ділянок та ОЦЗ із залучення сторін чий інтереси зачеплено, зацікавлених сторін та експертів планується провести зміни у картографії території Великобичківського надлісництва при динаміці даних ділянок.

4.1.2. Режим охорони

При плануванні та діяльності Великобичківське надлісництво враховує режим охорони дикої флори та фауни всіх природному середовищ існування (рідкісних і тих що перебувають під загрозою видів) враховуючи найбільш доступну інформацію про це, а саме: Червона книга України, Бернська Конвенція, Резолюція № 4 та № 6, Боннська Конвенція, Зелена книга України.

Розділ 5 «Природоохоронні заходи»

5.1.1. Збереження біорізноманіття

Основними господарськими заходами, що заплановані в ОЦЗ є:

- Рубки догляду.
- Вибіркові санітарні рубки.
- Протипожежні заходи.
- Сприяння природному поновленню.

Особливостями проведення лісгосподарських заходів в ОЦЗ є:

- Під час проведення рубок догляду зберігається природне поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.
- Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом знижено від нормативних показників на 35-50 %.

План виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливо цінних для збереження лісів.	Заходи щодо охорони особливо цінних для збереження лісів.	Хто проводить
1	Проведення консультацій з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування відтворювальних ділянок мисливських господарств на території підприємства.	Оголошення «режиму тиші» та обмеження господарської діяльності в період з 01.04. по 15.06.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони

2	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при проведенні безперервного лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів - (протягом року). При виявленні, виділяються ОЦЗ.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення ОЦЗ протягом року.		Адміністрація філії

5.1.2. Охорона раритетних видів

Проведення навчання з персоналом надлісництва та підрядних організацій щодо запобіганню збору, полюванню чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та їх оселищ.

Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок поліпшення якісного складу лісів (протягом 2026 року).

При виявленні, виділяти ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.

Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.

При лісозаготівлях дотримання календарних строків проведення заходів (режиму тиші) та безпечних для довкілля технологічних процесів, режиму охорони.

Контроль лісництв за дотриманням працюючих в лісі природоохоронних вимог, проведення рейдів.

Інформування громадськості та зацікавлених сторін про наявність рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ, встановлених режимів охорони.

Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

«План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин»

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
2	Проведення науковцями УКРГІРЛІС польових робіт із вивчення фауни рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон.	Науковці УКРГІРЛІС
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів -протягом 2025-2026 року. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів біорізноманіття.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі видів і біотопи	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин та встановлення режиму охорони.		Адміністрація філії

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу,
- заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного

спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,

- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проектно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Результати моніторингу рідкісних та зникаючих видів флори та рослинних угруповань проведених УкрНДДГірліс.

**Актуальний список рідкісних видів флори та фауни, виявлених на території
Великобичківського надлісництва**

№ з/п	Регіон	Область	Постійний лісокористувач	Надлісництво	Назва виду латинською мовою	Місце знаходження (лісництво)	Місце знаходження	Місце знаходження
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Карпатський	Закарпатська	Великобичківське	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	Костилівське	11	28
2	-//-	-//-	Великобичківське	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis	Костилівське	4	1
3			Великобичківське	Арніка гірська	Arnica Montana	Костилівське	13	27
4			Великобичківське	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Костилівське	7	45
5			Великобичківське	Сосюра альпійська	Saussurea alpina	Костилівське	26	7
6			Великобичківське	Сова вухата	Asio otus	Костилівське	6	42
7			Великобичківське	Тритон карпатський	Triturus montandoni	Костилівське	11	13
8			Великобичківське	Борсук звичайний	Meles meles	Костилівське	1	13
9			Великобичківське	Куниця лісова	Martes martes	Костилівське	2	34
10			Великобичківське	Видра річкова	Lutra lutra	Костилівське	1	40
11			Великобичківське	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Костилівське	10	3
12			Великобичківське	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Костилівське	8	4
13			Великобичківське	Глухар	Tetrao urogallus	Костилівське	25	9
14			Великобичківське	Кіт лісовий	Felis silvestris	Костилівське	6	20
15			Великобичківське	Ведмідь бурий	Ursus arctos	Костилівське	22	7
16			Великобичківське	Рись звичайна	Lynx lynx	Костилівське	15	12

17			Великобичківськ е	Тритон карпатський	Triturus montandoni	Костилівське	15	16
18			Великобичківськ е	Білоцвіт весняний карп.	Vernum carpaticum	Костилівське	28	21
19			Великобичківськ е	Арніка гірська	Arnica Montana	Костилівське	37	20
20			Великобичківськ е	Скополія карніолійська	Scopolia carniolica	Костилівське	28	19
21			Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis	Костилівське	36	36
22			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	Ursus arctos	Костилівське	47	28
23	-/-	-/-	Великобичківськ е	Рись звичайна	Lynx lynx	Костилівське	40	8
24			Великобичківськ е	Кіт лісовий	Felis silvestris	Костилівське	35	5
25			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Костилівське	25	19
26			Великобичківськ е	Білоцвіт весняний карп.	Vernum carpaticum	Лужанське	22	1
27			Великобичківськ е	Шафран банатський	Crocus banaticus	Лужанське	4	1
28			Великобичківськ е	Білоцвіт весняний карп.	Vernum carpaticum	Лужанське	22	33
29			Великобичківськ е	Білоцвіт весняний карп.	Vernum carpaticum	Лужанське	22	41
30	-/-	-/-	Великобичківськ е	Білоцвіт весняний карп.	Vernum carpaticum	Лужанське	22	37
31			Великобичківськ е	Еритроній собачий зуб	Erythronium dens-canis	Лужанське	18	14
32			Великобичківськ е	Белладонна звич.	Atropa bella- donna	Лужанське	21	7
33			Великобичківськ е	Вовчі ягоди пахучі	Daphne cneorum	Лужанське	19	2
34			Великобичківськ е	Зозулинець чоловічий	Orchis mascula	Лужанське	8	12
35	-/-	-/-	Великобичківськ е	Зозулинець чоловічий	Orchis mascula	Лужанське	26	11
36			Великобичківськ е	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	Лужанське	29	3
37			Великобичківськ е	Еритроній собачий зуб	Erythronium dens-canis	Лужанське	15	7
38			Великобичківськ е	Арніка гірська	Arnica Montana	Лужанське	15	7
39			Великобичківськ е	Арніка гірська	Arnica Montana	Лужанське	17	43
40	-/-	-/-	Великобичківськ е	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Лужанське	5	5
41			Великобичківськ е	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Лужанське	41	3
42			Великобичківськ е	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Лужанське	2	7
43	-/-	-/-	Великобичківськ е	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Лужанське	27	3
44			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Лужанське	6	23

45			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Лужанське	6	6		
46			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Лужанське	8	5		
47			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Лужанське	17	10		
48			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Лужанське	23	7		
49			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Лужанське	31	7		
50			Великобичківськ е	Видра річкова	Lutra lutra	Лужанське	14	22		
51			Великобичківськ е	Кіт лісовий	Felis silvestris	Лужанське	6	16		
52			Великобичківськ е	Рись звичайна	Lynx lynx	Лужанське	13	16		
53			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	Ursus arctos	Лужанське	13	23		
54			Великобичківськ е	Баранець звичайний	Huperzia selago	Кос.Полянське	5	26		
55			Великобичківськ е	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	Кос.Полянське	11	48		
56			Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis	Кос.Полянське	13	25		
57			Великобичківськ е	Родіола рожева	Rhodiola rosea	Кос.Полянське	25	4		
58			-//-	-//-	Великобичківськ е	Арніка гірська	Arnica Montana	Кос.Полянське	20	6
59					Великобичківськ е	Волошка карпатська	Centaurea carpatica	Кос.Полянське	6	61
60					Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Кос.Полянське	18	23
61	Великобичківськ е	Саламандра плямиста			Salamandra salamandra	Кос.Полянське	27	48		
62	Великобичківськ е	Куниця лісова			Martes martes	Кос.Полянське	5	10		
63	Великобичківськ е	Жаба прутка			Rana dalmatina	Кос.Полянське	3	30		
64	Великобичківськ е	Ведмідь бурий			Ursus arctos	Кос.Полянське	4	61		
65	Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний			Galanthus nivalis	ім. Томашука	32	20		
66	Великобичківськ е	Волошка карпатська			Centaurea carpatica	ім. Томашука	44	8		
67	Великобичківськ е	Шафран Гейфеля			Crocus heuffelianus	ім. Томашука	32	20		
68	-//-	-//-	Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis	ім. Томашука	49	14		
69			Великобичківськ е	Вудсія ельбська	Woodsia ilvensis	ім. Томашука	49	12		
70			Великобичківськ е	Нарцис вузьколистий	Narcissus angustifolius	ім. Томашука	49	41		
71			Великобичківськ е	Тритон карпатський	Triturus montandoni	ім. Томашука	41	58		
72			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	ім. Томашука	41	56		

73			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	ім. Томащука	32	6
74			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	ім. Томащука	33	28
75			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	ім. Томащука	32	8
76			Великобичківськ е	Тритон карпатський	<i>Triturus montandoni</i>	ім. Томащука	30	22
77			Великобичківськ е	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	ім. Томащука	37	37
78			Великобичківськ е	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i>	ім. Томащука	41	56
79			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	ім. Томащука	36	24
80			Великобичківськ е	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	ім. Томащука	40	12
81			Великобичківськ е	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	ім. Томащука	45	10
82			Великобичківськ е	Полоз лісовий	<i>Elaphe longissima</i>	ім. Томащука	45	25
83			Великобичківськ е	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	ім. Томащука	31	6
84			Великобичківськ е	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i>	ім. Томащука	27	12
85			Великобичківськ е	Брандуша різнокольорова	<i>Bulbocodiu m versicolor</i>	ім. Томащука	28	17
86			Великобичківськ е	Волошка карпатська	<i>Centaurea carpatica</i>	ім. Томащука	9	15
87			Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	ім. Томащука	24	5
88			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	ім. Томащука	10	47,4 6
89			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	ім. Томащука	14	53
90	-/-	-/-	Великобичківськ е	Шафран Гейфеля	<i>Crocus heuffelianus</i>	Коб.Полянське	16	8
91			Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Коб.Полянське	16	8
92			Великобичківськ е	Арніка гірська	<i>Arnica Montana</i>	Коб.Полянське	19	45
93			Великобичківськ е	Волошка карпатська	<i>Centaurea carpatica</i>	Коб.Полянське	4	21
94			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Коб.Полянське	1	2
95	-/-	-/-	Великобичківськ е	Полоз лісовий	<i>Elaphe longissima</i>	Коб.Полянське	21	37
96			Великобичківськ е	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	Коб.Полянське	11	14
97			Великобичківськ е	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i>	Коб.Полянське	6	21
98			Великобичківськ е	Пальчатокорінни к м'ясо-червоний	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Щербіловське	16	41
99	-/-	-/-	Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Щербіловське	16	33
100			Великобичківськ е	Волошка карпатська	<i>Centaurea carpatica</i>	Щербіловське	16	41

101			Великобичківськ е	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	Щербіловське	27	50
102			Великобичківськ е	Рись звичайна	Lynx lynx	Щербіловське	28	29
103			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Щербіловське	24	49
104			Великобичківськ е	Ведмідь бурий	Ursus arctos	Щербіловське	13	62
105			Великобичківськ е	Плаун річний	Lycopodium annotinum	Верх.Водянськ е	34	22
106			Великобичківськ е	Лілія лісова	Lilium martagon	Верх.Водянськ е	40	15
107			Великобичківськ е	Відкасник осотовидний	Carlina cirsioides	Верх.Водянськ е	54	11
108	-/-	-/-	Великобичківськ е	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	Верх.Водянськ е	39	1
109			Великобичківськ е	Білоцвіт весняний	Leucojum vernium	Верх.Водянськ е	39	1
110			Великобичківськ е	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis	Верх.Водянськ е	40	15
111			Великобичківськ е	Зозулині сльози	Listera cordata	Верх.Водянськ е	21	26
112			Великобичківськ е	Первоцвіт полонинський	Primula poloninesis	Верх.Водянськ е	1	1
113	-/-	-/-	Великобичківськ е	Ведмідь бурий	Ursus arctos	Верх.Водянськ е	3	8
114			Великобичківськ е	Рись звичайна	Lynx lynx	Верх.Водянськ е	6; 7	9, 19; 1,8
115			Великобичківськ е	Рись звичайна	Lynx lynx	Верх.Водянськ е	11;17	18; 12,1 1
116			Великобичківськ е	Кіт лісовий	Felis silvestris	Верх.Водянськ е	2	2
117			Великобичківськ е	Кіт лісовий	Felis silvestris	Верх.Водянськ е	17	1,12
118	-/-	-/-	Великобичківськ е	Кіт лісовий	Felis silvestris	Верх.Водянськ е	35	17
119			Великобичківськ е	Тхір лісовий	Mustela putorius	Верх.Водянськ е	22	4
120			Великобичківськ е	Тхір лісовий	Mustela putorius	Верх.Водянськ е	36	15
121			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Верх.Водянськ е	16	32,5
122			Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Верх.Водянськ е	38	28
123	-/-	-/-	Великобичківськ е	Борсук звичайний	Meles meles	Верх.Водянськ е	34	15
124			Великобичківськ е	Куниця лісова	Martes martes	Верх.Водянськ е	17	20
125			Великобичківськ е	Куниця лісова	Martes martes	Верх.Водянськ е	34	17
126	-/-	-/-	Великобичківськ е	Голуб синій	Alectroenas	Верх.Водянськ е	31	27
127			Великобичківськ е	Сова вухата	Asio otus	Верх.Водянськ е	40	17,1 5

128			Великобичківськ е	Сова довгохвоста	Strix uralensis	Верх.Водянськ е	11	29
129			Великобичківськ е	Сова вухата	Asio otus	Верх.Водянськ е	30	6
130			Великобичківськ е	Сова довгохвоста	Strix uralensis	Верх.Водянськ е	35	19
131			Великобичківськ е	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos	Верх.Водянськ е	11	2
132			Великобичківськ е	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos	Верх.Водянськ е	40	31
133			Великобичківськ е	Дятел зелений	Picus viridis	Верх.Водянськ е	30	15
134			Великобичківськ е	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos	Верх.Водянськ е	30	10
135			Великобичківськ е	Дятел зелений	Picus viridis	Верх.Водянськ е	35	14
136			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Верх.Водянськ е	19	4
137			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Верх.Водянськ е	16	30
138			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Верх.Водянськ е	40	20
139			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Верх.Водянськ е	30	39
140			Великобичківськ е	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	Верх.Водянськ е	17	1
141	-//-	-//-	Великобичківськ е	Мідянка звич.	Coronella austriaca	Верх.Водянськ е	16	18
142			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Верх.Водянськ е	50	27
143			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Верх.Водянськ е	31	22
144			Великобичківськ е	Полоз лісовий	Elaphe longissima	Верх.Водянськ е	39	14
145			Великобичківськ е	Жаба прутка	Rana dalmatina	Верх.Водянськ е	29	37
146			Великобичківськ е	Жаба прутка	Rana dalmatina	Верх.Водянськ е	16	2
147			Великобичківськ е	Ропуха очеретяна	Buto calamita	Верх.Водянськ е	31	22
148			Великобичківськ е	Тритон карпатський	Triturus montandoni	Верх.Водянськ е	29	41
149			Великобичківськ е	Видра річкова	Lutra lutra	Верх.Водянськ е	15	10
150			Великобичківськ е	Видра річкова	Lutra lutra	Верх.Водянськ е	43	2
151			Великобичківськ е	Видра річкова	Lutra lutra	Верх.Водянськ е	9	36

5.1.3. Водоохоронні зони

- Утримування площадки для миття техніки в належному стані.

- Забезпечення наявності достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.
- Напрямок трелювання, створенні мінсмуг розміщується вздовж схилів.
- Дотримання режиму охорони при плануванні рубок (рубки головного користування заборонені).

Великобичківське надлісництво не планує заходи щодо водних ресурсів.

5.1.4. Ґрунтозахисні заходи

За природно-кліматичними умовами територія планованої діяльності розташована в Карпатах. Ґрунтовий покрив досліджуваної зони представлений наступними ґрунтами: бурі гірсько-лісові переважно щебенюваті ґрунти на елювії-делювії щільних порід, дерново-буроземні ґрунти на різних породах, дернові ґрунти. Карта ґрунтів Закарпатської області наведена на рисунку 3.5..

У гірській частині ґрунтоутворення відбувається за буроземним типом. Основний фактор – гірський рельєф, який перерозподіляє рослинний покрив, тепло і вологу, викликає висотну ґрунтову поясність. Ґрунтоутворення на гірських схилах зумовлює абсолютну та відносну молодість ґрунтів, незначну потужність, розвиток природної денудації, прискорює викликану людською діяльністю площинну та лінійну ерозію. Територія лісгоспу розташована у Карпатах у підзоні гірської лісової вологоультра зволоженої буроземів опідзолених. На даній території переважають буроземи опідзолені, а у долинах річок - лучно-буроземні ґрунти на алювії нижніх терас гірських рік. Буроземи мають практично однакові властивості як під буковими, смерековими та мішаними лісостанами.

Земельний фонд області за даними Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області (станом на 01.01.2016р) складає 1275,3 тис. га або 2,1 відс. від території України. Із загальної площі земель 36,8 відс. становлять землі сільськогосподарського призначення, 56,8 відс. – лісові угіддя, 3,7 відс. території краю забудовано, 1,4 відс. земель знаходиться під водою, 1,2 відс. відкритті землі та 0,1 відс. – відкриті заболочені землі.

Із 1275,3 тис. га земельного фонду області 469,2 тис. га займають землі сільськогосподарського призначення, до числа яких входять 451,0 тис. га сільгоспугідь, 200,2 тис. га з яких рілля.

Лісогосподарським підприємствам надано 40,2 відс. земельного фонду.

У Закарпатській області було обстежено 202,42 тис. га сільськогосподарських угідь (2016 – 2020 рр.), що на 36,19 тис. га менше, ніж у попередньому X турі. За результатами агрохімічного обстеження в області нараховується 133,48 тис. га (65,9 %) кислих ґрунтів від загальної обстеженої площі. Причому, значну частину площ (49,47 тис. га або 24,4 %) займають землі з дуже сильно- та сильнокислою реакцією ґрунтового розчину. Решта площ мають середньокислу (43,33 тис. га або 21,4 %) та слабокислу – (40,68 тис. га або 20,1 %) реакцію ґрунтового розчину.

При цьому зменшилася категорія земель з близькою до нейтральної і нейтральною реакцією ґрунтового розчину, на долю яких припадає 62,84 або 31% проти 77,35 тис. га сільськогосподарських угідь у минулому турі.

Середньозважений показник рНКСІ у XI турі становить 5,24, що відповідає слабокислій реакції ґрунтового розчину, проти 5,16 (середньокислі ґрунти) у попередньому турі. Таким чином, у Закарпатській області більша половина обстежуваних площ сільськогосподарських угідь має підвищену кислотність, що є однією із основних причин їх низької родючості.

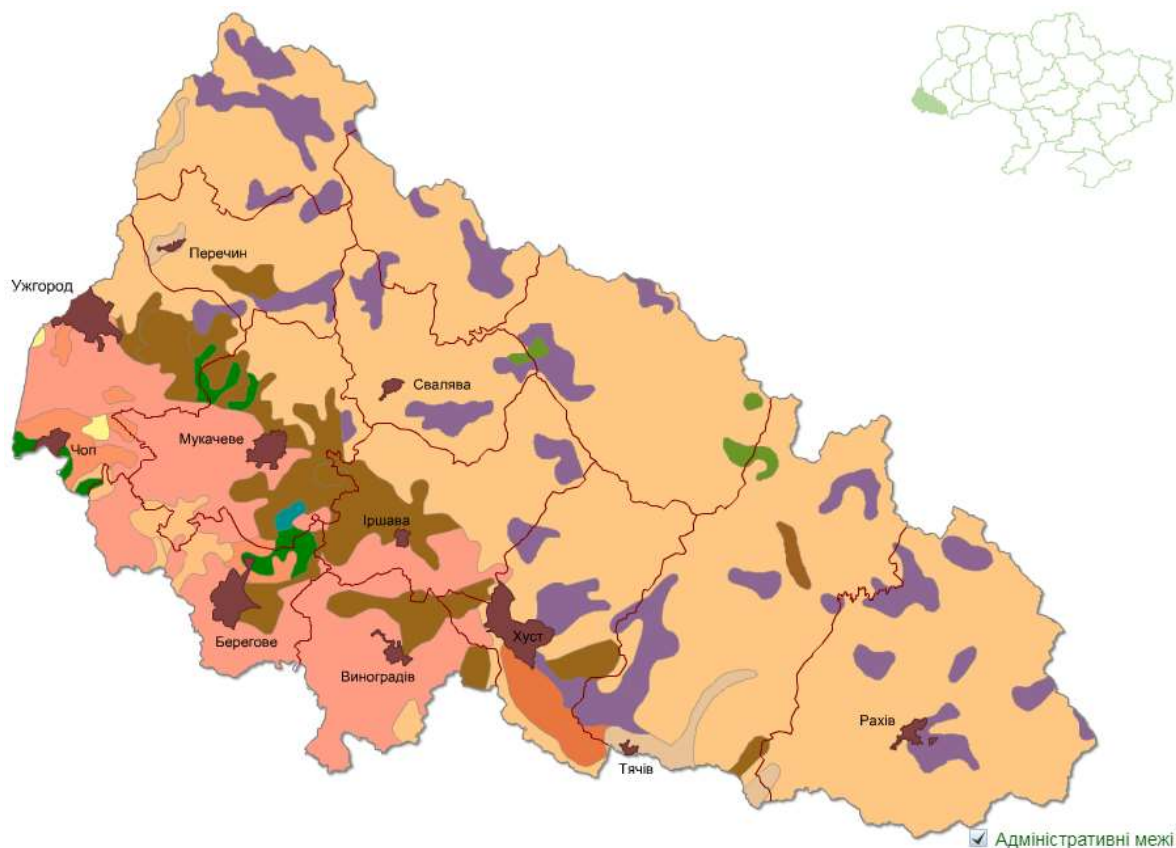

Рис. 3.5.1 - Карта ґрунтів Закарпатської області

Дерново-підзолисті ґрунти
 Дерново-підзолисті ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидних породах
 Дерново-середньо-і слабопідзолисті супіщані і суглинкові ґрунти
 Дерново-підзолисті оглеєні ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидних породах
 Дерново-середньо- і сильнопідзолисті глейові супіщані та суглинкові ґрунти
 Лучні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах
 Лучні та чорноземно-лучні ґрунти
 Лучно-болотні, болотні. Торфовища
 Лучно-болотні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах
 Лучно-болотні ґрунти
 Дернові ґрунти
 Дернові оглеєні ґрунти
 Дернові супіщані та суглинкові ґрунти

 Дернові опідзолені ґрунти та оглеєні їх види
 Гірські лучні ґрунти на елювії-делювії щільних порід
 Гірські лучні оторфовані ґрунти на елювії-делювії щільних порід
 Буроземно-підзолисті ґрунти
 Буроземно-підзолисті ґрунти
 Буроземно-підзолисті оглеєні ґрунти
 Бурі гірсько-лісові переважно щебенюваті ґрунти на елювії-делювії щільних порід
 Бурі гірсько-лісові щебенюваті ґрунти
 Бурі гірські остеповілі щебенюваті ґрунти
 Дерново-буроземні ґрунти на різних породах
 Дерново-буроземні ґрунти
 Дерново-буроземні оглеєні ґрунти
 Лучно-буроземні ґрунти на алювіальних та делювіальних відкладах, підстелених рінняком
 Лучно-буроземні ґрунти

Ґрунти області, в основному, середньозабезпечені гумусом, показник якого знаходиться у межах від 2,20 % до 3,81 %. Простежуючи динаміку розподілу площ сільськогосподарських угідь за вмістом гумусу протягом 2016 – 2020 років встановлено, що переважають ґрунти з низьким (56,88 тис. га або 28,1 %) та середнім (81,75 тис. га або 40,4 %) забезпеченням. Ґрунти з підвищеним вмістом займають 37,36 тис. га або 18,5 %, а з високим та дуже високим вмістом – невеликі площі 18,83 тис. га – 7,8 % та 8,52 тис. га – 4,2 % відповідно. Загалом по області середньозважений показник гумусу становить 2,73 %, що відповідає середній забезпеченості.

Агрохімічна карта ґрунтів наведена на рис. 3.5.2. Вміст гумусу в ґрунтах наведено на рис. 3.5.3.

Рис. 3.5.2 – Агрохімічна карта ґрунтів (Рівень забезпеченості ґрунтів азотом (N), фосфором (P) і калієм (K))

Дуже низький

Ґрунти: слабо-і середньо дерново-підзолисті, переважно оглеєні

■ N₁, P₂, K₁ ■ N₁, P₂, K₂ ■ N₁, P₂, K₂

Низький

Ґрунти: дернові, дерново-середньо- і сільнопідзолисті і опідзолені; чорноземи на елювіальних карбонатних і некарбонатних породах; бурі гірсько-лісові; коричневі гірські

■ N₂, P₁, K₃ ■ N₁, P₁, K₃ ■ N₂, P₂, K₃ ■ N₂, P₂, K₃

■ N₂, P₃, K₃ ■ N₂, P₄, K₃ ■ N₂, P₃, K₃

Помірний

Ґрунти: чорноземи потужні опідзолені, остаточно-солонцюваті, лучно-чорноземні; темно - каштанові остаточно-солонцюваті

■ N₃, P₄, K₃ ■ N₃, P₄, K₄ ■ N₃, P₃, K₄ ■ N₃, P₄, K₅ ■ N₃, P₄, K₄

■ N₃, P₃, K₅ ■ N₃, P₃, K₅ ■ N₃, P₃, K₅

■ N₃, P₃, K₅ ■ N₄, P₄, K₄

Підвищений

Ґрунти: чорноземи реградовані, звичайні південні, лучно-чорноземні і лучно-солонцюваті

■ N₄, P₄, K₄ ■ N₄, P₅, K₅ ■ N₅, P₅, K₅

■ N₄, P₅, K₅ ■ N₅, P₄, K₄ ■ N₅, P₃, K₃

■ N₅, P₃, K₃ та N₁, P₁, K₁ в комплексі з дуже низьким рівнем

Ґрунти, що вимагають великих витрат на агротехнічні і меліоративні заходи Лучно-чорноземні, лучно-болотні, торф'яно-болотні, торфовища, солонці

■ N₄, P₄, K₂ ■ N₅, P₄, K₂ ■ N₂, P₂, K₅ ■ N₄, P₃, K₅

■ Ліси

Оцінка рівня забезпеченості ґрунтів азотом (N), фосфором (P) і калієм (K) дана за п'ятибальною шкалою:

1 дуже низький

2 низький

3 помірний

4 високий

5 дуже високий

За класами бонітету на ґрунти високої якості припадає тільки 13,35 тис. га або 6,6 %, з яких до III класу (71 – 80 балів) відноситься лише 0,68 тис. га (0,3 %) і до IV класу (61 – 70 балів) – 12,67 тис. га (6,3 %). Ґрунти середньої якості займають 109,18 тис. га або 54 %, з яких до V класу (51 – 60 балів) зараховано 46,63 тис. га (23 %) та до VI класу (41 – 50 балів) – 62,55 тис. га (31 %). Однак, більшу частину площ займають ґрунти низької якості – 83,47 тис. га або 41,2 %, з них до VII класу бонітету (31 – 40 балів) зараховано 63,6 тис. га (31,4 %) та до VIII класу (21 – 30 балів) – 19,87 тис. га (9,8 %). Ґрунти дуже низької якості займають 0,24 тис. га (0,1 %) і відносяться до IX класу бонітету (11 – 20 балів).

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо).

До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки,

наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожну лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються попереджувачі знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- *технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- *площа лісосіки,
- *об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- *розташування, ґрунти і рельєф,
- *відстань трелювання і вивезення деревини,
- *спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада, оснащена засобами індивідуального захисту, та спеціальним спорядженням, виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки.

В надлісництві впроваджений електронний облік деревини та перехід на європейську систему стандартизації.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

- В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення
- *застосовуються такі способи очищення лісосік:
 - *збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці рубки,
 - *збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.
 - *Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

5.1.5. Оцінка впливу на довкілля (ОВД)

При розробці методик та механізмів оцінювання, визначення об'єктів оцінювання та ризиків, відповідно FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України (FSC-STD-UKR-01.1-2024 V 1-1)

Відповідно до «ІНСТРУКЦІЇ з оцінки впливу діяльності філії на цінності довкілля та ОЦЗ», яка затверджена та діє на філії, проведено попередню оцінку впливу планованої діяльності на природні ресурси та ОЦЗ. Можливих негативних впливів не виявлено.

Розроблені на надлісництві заходи та комплекс нормативів з інструкціями достатні для того, щоб виключити негативні прояви на соціальне становище, умови праці чи доходи як власних працівників, так і громад.

Розділ 6 «План господарських заходів»

6.1.1. Розрахункова лісосіка

Щорічна розрахункова лісосіка рубок головного користування в обсязі 65340 м³ ліквідної деревини, затверджена наказом Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України 07.05.2026 р. №5640. для колишньої філії «Великобичківське лісомисливське господарство» яка перетворилася на Великобичківське надлісництва.

Діюча розрахункова лісосіка і фактичний відпуск деревини відповідає принципу безперервного і невиснажливого лісокористування.

Заплановані обсяги рубок у 2026 році проведуться на основі матеріалів базового лісовпорядкування та у відповідності до розрахункової лісосіки по Великобичківському надлісництві.

За результатами базового лісовпорядкування, на лісосіках минулого ревізійного періоду негативних наслідків, а саме: погіршення біорізноманіття та гідрологічних і ґрунтових умов, ерозія ґрунту, забруднення ґрунту і води виробничими відходами та побутовим сміттям тощо, не виявлено.

Під час рубок головного користування не допускаються втрати деревини.

В цілому рубки головного користування проводились згідно з виробничо-фінансовим планом і негативного впливу на структуру і стан лісового фонду не мали.

Фактичний обсяг заготівель в середньому за рік становить 60-70% середньорічного обсягу діючої розрахункової лісосіки за ревізійний період.

Недовикористання розрахункової пояснюються труднощами збуту деревини в перші роки ревізійного періоду, відсутністю лісовозних доріг, заготівельної техніки.

Рубки головного користування на 60% проведені в місцях запроєктованих матеріалами лісовпорядкування.

В 2025 році на рубки головного користування виписано лісорубних квитків на налощу 88,2га, ліквідної деревини в кількості 17382

В 2026 році планується заготовити від всіх видів рубок 88000 м³ від ліквідної деревини, в тому числі від рубок головного користування 54021 м³ ліквідної деревини та відрубок формування та оздоровлення лісів 33979 м³.

В технологічних картах різних видів рубок вказуються заходи впливу на довкілля до рубки і після рубки.

6.1.2. Лісовідновлення та лісорозведення

Заплановані площі лісовідновлення у 2026 році на поліщі становлять 78,3 га в.т.ч посадка лісових культур 28,2 га, природне поновлення 50,1 га.

Основними деревними породами для лісовідновлення в Великобичківському надлісництві є ялиця, бук, дуб,ясен,явір. Планується посадка лісових культур в 2027 році на площі біля 25,0 га, сприяння природному поновленню провести на площі 65,0 га, догляд за лісовими культурами на площі -180 га, догляд за лісорозведення – 4,0 га, природне поновлення на площі 50,0 га.

Обсяги вирощення садивного матеріалу у розсадниках – 300,0 тис.шт. Обробіток ґрунту під лісові культури проводиться в ручну.

6.1.3. Охорона лісів від пожеж

Ступінь пожежної небезпеки території Великобичківського надлісництва за «Шкалою оцінки природної пожежної небезпеки ділянок лісового фонду», розробленою інститутом «Укрдерждідпроліс» становить 3,44 клас пожежної небезпеки.

Високий клас пожежної небезпеки обумовлений наступними чинниками:

- значною питомою вагою вкритих лісовою рослинністю земель хвойних порід;
- перевагою молодняків та середньовікових насаджень;
- близьке розташування лісових масивів до населених пунктів;
- значне відвідування лісу туристами, відпочиваючими.

Надлісництвом планується:

1.Скласти мобілізаційно-оперативний план взаємодії на ліквідації великої лісової пожежі (взаємодія зі службами ДСНС в Закарпатській області)

2. Забезпечити пожежний персонал засобами індивідуального захисту (ЗІЗ) (вогнетривкий одяг, шолом або каска, окуляри, респіратори, шкіряні рукавиці, спеціальне шкіряне взуття).

3. Навчання персоналу з пожежної безпеки(навчання планується протягом усього року).

4. Навчання за курсом «Лісовий пожежник» або «Керівник гасіння лісової пожежі».

В кожному лісництві обладнані пункти зосередження протипожежного інвентаря, які постійно доукомплектовуються необхідними засобами пожежогасіння.

Для виявлення і гасіння пожеж задіяні 58 штатних одиниці лісової охорони. Для цих цілей використовуються: лопати - 147 шт., граблі – 58 шт., сокири - 35 шт., ранцеві оприскувачі - 25 шт., бензопили – 7 шт., пожежні рукави – 40 м., протипожежні модулі 1 та ряд інших приладів, обладнання і інструментів.

В пожежонебезпечний період планується надлісництво здійснюється чергування, згідно розроблених графіків, конторах філії і лісництв.

6.1.4. Захист лісу від шкідників і хворіб

Обсяги заходів профілактики і боротьби зі шкідниками та хворобами лісу на протязі останніх років залишаються стабільними. Планові лісозахисні заходи виконуються відповідно до завдань до плану лісозахисних роботах з метою збереження стійкості насаджень, запобіганню розвитку патологічних процесів, зменшення шкоди, що завдається шкідниками, хворобами, стихійними природними явищами.

Протягом 2026 року Великобичківське надлісництво планує провести лісопатологічного обстеження на підставі інвентаризації осердків шкідників і хворіб лісу на площі – 5485 га.

Серед моніторингу шкідників та хворіб лісу поширена закладка постійних моніторингових пробних площ.

6.1.5. Господарська діяльність надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі ВМП

Територія Великобичківського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» не забруднена радіонуклідами.

6.1.6. Дотримання принципу невиснажливості

Плановий обсяг заготівлі деревини від рубок головного користування і рубок формування і оздоровлення лісів на 2026 рік становить 88000 м3. Згідно матеріалів другої лісовпорядної наради максимальний щорічний допустимий обсяг заготівлі деревини 121940 м3, що становить 72% Великобичківське надлісництво планує не перевищувати щорічний допустимий обсяг заготівлі деревини, що не перевищує загальну середню зміну запасу.

Надлісництво дотримується принципу невиснажливості обсягу заготівлі недеревної лісової продукції та комерційних послуг у зв'язку з видачою лімітів згідно проекту організації та розвитку лісового господарства (виданою УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ ПРОЕКТНЕ ЛІСОВПОРЯДНЕ

ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ КОМПЛЕКСНА ЛІСОВПОРЯДНА ЕКСПЕДИЦІЯ). Ліміти на заготівлю не деревної продукції надає обласна адміністрація. Для чіткого отримання принципу не виснажливості раз у квартал відбувається моніторинг заготівлі деревної і недеревної продукції лісу при потребі коригуються плани.

Розділ 7 «Моніторинг лісів»

7.1.1. Методика моніторингу

Моніторинг може бути внутрішнім і зовнішнім.

Внутрішній моніторинг проводиться на рівні надлісництва. Надлісництво визначає порядок проведення внутрішнього моніторингу з урахуванням вимог цього Порядку та інших актів законодавства

Моніторинг для виявлення та опису впливів господарської діяльності на довкілля включає:

1. Результат діяльності з поновлення (критерій 10.1)
2. Використання для відновлення видів, які добре екологічно адаптовані (критерій 10.2)
3. Інвазивність або інші негативні впливи, пов'язані з будь-якими чужорізними видами в межах одиниці господарювання (критерій 10.3)
4. Підтвердження, що генетично модифіковані організми на використовуються (критерій 10.4).
5. Результати лісівничої діяльності (критерій 10.5.)
6. Негативні впливи застосування добрив на цінності довкілля (критерій 10.6)
7. Негативні впливи застосування пестицидів (критерій 10.7)
8. Негативні впливи застосування засобів біологічної боротьби (критерій 10.8)
9. Вплив природних небезпек (критерій 10.9)
10. Вплив розвитку інфраструктури, транспортування та лісівничих заходів на рідкісні види та види, що перебувають під загрозою, оселища, екосистеми, ландшафтні цінності, води та ґрунти (критерій 10.10)
11. Вплив заготівлі та вилучення деревини на недеревну лісову продукцію, цінності довкілля, ліквідні відходи деревини та інші види продукції та послуги (критерій 10.11)
12. Екологічно прийнятною утилізацією відходів (критерій 10.12)

Моніторинг для виявлення та опису соціальних впливів господарської діяльності, включає:

1. Доказами незаконної або недозволеної діяльності (критерій 1.4)
2. Відповідністю національному законодавству, ратифікованим міжнародним конвенціям та обов'язковим нормам і правилам (критерій 1.5)
3. Вирішення спорів і скарг (критерій 1.6, 2.6 і 4.6)
4. Програми та заходи (видами діяльності), що стосується прав працівників (критерій 2.1)
5. Гендерною рівністю, сексуальними домаганнями та гендерною дискримінацією (критерій 2.2)

6. Програми та заходи (видами діяльності), що стосується безпеки та гігієни праці (критерій 2.3)
7. Виплатою заробітної плати (критерій 2.4)
8. Навчання працівників (критерій 2.5), здоров'я працівників, які зазнають дії пестицидів, якщо пестициди застосовуються (критерій 2.5 і критерій 10.7)
9. Виявлення місцевих громад та їхніх законних прав (критерій 4.1)
10. Повним виконанням умов юридичного обов'язкових угод (критерій 4.2)
11. Стосунками з громадами (критерій 4.2)
12. Охороною місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення для місцевих громад (критерій 4.7)
13. Місцевим економічним і соціальним розвитком (критерій 4.2,4.3,4.4,4.5)
14. Протидії різноманітних вигід та/або продуктів (критерій 5.1)
15. Підтримання та/або посилення послуг екосистем (критерій 5.1)
16. Заходами з підтримання або посилення послуг екосистем (критерій 5.1)
17. фактичними у порівнянні із запланованими річними обсягами заготівлі деревної та не деревної лісової продукції (критерій 5.2)
18. Використання місцевої переробки, надання послуг на виробництві зі створенням доданої вартості (критерій 5.4)
19. Довгостроковою економічною життєдіяльністю (критерій 5.5)
20. Категоріями 5 і 6 особливих цінностей для збереження, визначених у критерії 9.1

Моніторинг для виявлення та опису змін екологічних умов

- 1.Цінностями довкілля та функціями екосистем, у т. ч. накопиченням та утриманням вуглецю (критерій 6.1) включно із ефективністю визначених та вжитих заходів із запобігання неї діяльності на цінності довкілля, пом'якшення таких впливів і відновлення цих цінностей (критерій 6.3)
2. Рідкісними видами та видами, що перебувають під загрозою, і ефективністю вжитих заходів з охорони цих видів та їх оселищ (критерій 6.4)
3. Репрезентативними ділянками та ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.5)
4. Аборигенними видами, що трапляються природно та біологічним різноманіттям, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.6.)
5. Водотоками, водними об'єктами, кількістю та якістю води, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.7)
6. Ландшафтними цінностями та ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.8)
7. Перетворення природних лісів на плантації або на нелісові (види землекористування) (критерій 6.9)
8. Категоріями 1-4 особливих цінностей для збереження, визначеними згідно з критерієм 9.1 та ефективністю вжитих заходів з їх притриманням та/або збагаченням
- 9.Рівнем забруднення одиниці господарювання радіонуклідами.

Суб'єкти, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу

1. Участь у підготовці та проведення моніторингу можуть брати:
 - Суб'єкти, які проводять, які проводять моніторинг
 - Суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу
 - Суб'єкти, які здійснюють науковий супровід моніторингу
 - Суб'єкти, які залучають до опитування, спостереження або виконання робіт(завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження
2. Суб'єктами моніторингу можуть бути:
 - Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
 - Державне агентство лісових ресурсів України
 - Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України»
 - Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування
 - Сторони чий інтереси зачеплено, зацікавлені сторони та експерти
 - Наукові установи, інші юридичні установи.
3. Ініціаторами моніторингу можуть бути суб'єкти, вказані вище, а також громадські об'єднання, підприємства, установи, організації та інші юридичні і фізичні особи.
4. Найбільш детальний моніторинг складу насаджень, вікового розподілу, повноти, запасу та інших таксаційних показників, а також рівня біорізноманіття, включаючи наявність рослинного покриву та не деревної продукції, тощо проводиться під час базового лісовпорядкування раз в десять років, яке здійснюється як складова процесу планування ведення лісового господарства. Дані лісовпорядкування служать для розробки щорічних планів.
5. Моніторинг відповідності вимогам національного законодавства здійснюється всіма працівниками. Моніторинг лісогосподарських показників здійснюють головний лісничий, лісничі, а також спеціалісти відділу лісового господарства. Моніторинг санітарного стану лісів здійснюються лісничим, інженером з охорони та захисту лісу тощо. Моніторинг виробничих результатів здійснюють спеціалісти виробничого відділу. Моніторинг фінансових показників, продуктивності та економічної ефективності діяльності здійснюється економічним відділом та бухгалтерією.

Процедура підготовки та проведення моніторингу

Моніторинг здійснюється у відповідності з прийнятими програмами моніторингу. Програми визначають процедуру моніторингу та відповідальних осіб. Частота, інтенсивність та обсяги моніторингу залежать від інтенсивності та обсягів робіт, які здійснюються надлісництвом. Моніторинг охоплює період від одного дня (поточний моніторинг за виконанням денних норм виробітку, кількості заготовленої чи переробленої продукції) до одного року (моніторинг планових показників діяльності за рік). Моніторинг може здійснюватись також помісячно чи поквартально. Детальний моніторинговий стан лісового фонду та наявності лісових ресурсів проводиться раз у 10 років під час базового лісовпорядкування. Моніторинг також враховує чутливість та стан навколишнього середовища.

Моніторинг ОЦЗ проводиться як правило щороку. Це здійснюється представниками надлісництва та управління охорони навколишнього середовища. Також лісова охорона під час обходів лісових масивів спостерігає за змінами в ОЦЗ кожного дня. Всі записи моніторингу аналізуються та використовуються в процесі діяльності. Всі наукові дослідження проводяться з відома та за підтримки лісових підприємств. Також відслідковуються всі нові дані, які мають відношення до управління ОЦЗ.

7.1.2. Періодичність

Періодичність з якою здійснюються ті чи інші заходи з моніторингу встановлюються з врахуванням масштабу та інтенсивності лісогосподарської діяльності а також з чутливістю ресурсів що підлягають даній діяльності. Регулярність моніторингу забезпечує порівняння результатів, виявлення змін, коригування планів.

Моніторинг здійснюється у відповідності з прийнятими програмами моніторингу. Програми визначають процедуру моніторингу та відповідальних осіб. Частота, інтенсивність та обсяги моніторингу залежать від інтенсивності та обсягів робіт, які здійснюються підприємством.

Моніторинг ОЦЗ проводиться на підприємстві щорічно спеціалістами надлісництва за участю всіх зацікавлених сторін. В ході моніторингу оцінюється ефективність заходів із збереження або поліпшення ОЦЗ та їх стан.

Підчас проведення моніторингових досліджень до консультацій можуть залучитися представники навколишнього природного середовища, науково-дослідних установ, громадських і природоохоронних неурядових організацій, місцеві та запрошені експерти різних профілів. Представники місцевих громад, інші зацікавлені сторони.

Дані моніторингу записуються та зберігаються в центральній базі даних, оскільки це зручно для аналізу довгострокових тенденцій щодо ОЦЗ. Про те моніторинг конкретних ОЦЗ не завжди виявляє причину спостережувальних змін у ОЦЗ.

7.1.3. Показники

Структура системи моніторингу в Великобичківському надлісництві охоплює всі види діяльності і проводиться на різних рівнях - від майстерської діляниці до вищого керівництва.

Індикатори моніторингу встановлені та охоплюють соціальні, економічні та екологічні аспекти:

- Соціальні включають підтримку місцевої інфраструктури; охорону та підтримання місць особливого історичного, соціального та культурного значення; забезпечення робочими місцями місцевого населення; навчання та підвищення кваліфікації працівників; створення та підтримка об'єктів рекреації та зон масового відпочинку;
- Економічні включають ріст прибутку в довгостроковому періоді; ріст

балансової вартості підприємства; ріст виробництва продукції і продуктивності праці; обсяги та стабільність поставок деревини;

■ Екологічні включають підтримання та підвищення якості об'єктів ПЗФ; ідентифікацію та охорону рідкісних та зникаючих видів; підтримання захисних функцій лісів; охорона лісів від шкідників, хвороб, а також від самовільних рубок; заготівля деревини в рамках встановленої розрахункової лісосіки тощо.

7.1.4. Документування результатів, у тому числі картування

1. Результати моніторингу надлісництва зазначаються у звіті, який готує суб'єкт моніторингу. Звіт може містити таблиці, діаграми, графіки та інші форми узагальнення інформації.

2. Результати моніторингу, які проводилися іншими організаціями, надаються надлісництву у встановлені строки.

3. Результати моніторингу можуть передаватися іншим особам або оприлюднюватися ними лише за згодою ініціатора моніторингу.

Великобичківське надлісництво немає територій забруднених радіонуклідами та вибухонебезпечними предметами.

Розділ 8 «Соціальні аспекти»

8.1.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність.

Надлісництво дотримуються правил гігієни та безпеки праці для захисту працівників від професійних загроз, безпеці та здоров'ю. Великобичківське надлісництво планує комплексні заходи по покращенню охорони праці. Довести до працівників та виконуються правила гігієни та безпеки праці що відповідають інструкції МОП гігієни та безпеки праці на лісгосподарських та лісозаготівельних роботах.

Здійснювати внутрішній контроль дотримання правил з охорони праці та техніки безпеки.

Забезпечити збільшення персонального захисного одягу та засобів індивідуального захисту згідно затверджених норм.

Великобичківське надлісництво сприяє гендерній рівності у працевлаштуванні в можливостях навчання, укладанні угод, в процесах залученості до господарської діяльності, жінки та чоловіки працюють на однакових умовах, отримують однакову заробітну плату за однаково виконану роботу.(до прикладу посади помічник лісничого Брехлічук В.В, помічник лісничого Штефанюк М.Ф., помічник лісничого Тафійчук Ю.Ю., помічник лісничого Жолобчук Є.М.).

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності на підприємстві повністю гарантуються та виконуються на підставі основних наступних документів:

- Конституції України,
- Статуту підприємства,

- Колективного договору,
- Галузевої угоди,
- Штатного розпису,
- Посадових інструкцій,
- Положення про службу ОП,
- Конвенції МОП про працю, ратифікованих Україною (№ 29; 87; 98; 100; 105; 111; 138; 182;)
- Положення про тендерну політику надлісництва.

8.1.2. Охорона праці

Охорона праці в лісовому господарстві, зокрема в надлісництві є надзвичайно важливим аспектом. Робота лісорубів, лісників та інших працівників пов'язана з підвищеним ризиком. Ефективна система управління охороною праці в надлісництві є запорукою безпеки працівників та безпечної роботи підприємства.

Система управління охороною праці в надлісництві включає в себе кілька взаємопов'язаних елементів, а саме:

1. Нормативно-правова база:
 - Законодавство України про охорону праці
 - Галузеві нормативи та правила
 - Внутрішні положення та інструкції надлісництва
2. Організаційна структура:
 - Посада відповідального за охорону праці
 - Комісія з охорони праці
3. Документація:
 - Інструкції з охорони праці
 - Журнали реєстрації інструктажів
 - Акти перевірок умов праці
 - Протокол засідань комісії з охорони праці
4. Заходи щодо забезпечення охорони праці
 - Оцінка ризиків
 - Проведення інструктажів
 - Надання засобів індивідуального захисту
 - Медичні огляди
 - Контроль за дотриманням вимог охорони праці

Взаємодія між службою охорони праці філії та працівниками надлісництва є ключовими для забезпечення безпечних умов праці в лісовому господарстві. Цей процес передбачає регулярний обмін інформацією, проведення інструктажів, спільну розробку заходів безпеки та оперативне реагування на виявлені проблеми. Основні напрямки взаємодії, це:

1. Інформування працівників (проведення інструктажів, вступні, періодичні, цільові та позапланові інструктажі, розповсюдження

інструкцій, плакатів, буклетів, організація тренінгів, використання наочних посібників).

2. Консультації (Індивідуальні консультації, групові консультації)
3. Спільна розробка заходів безпеки (аналіз виробничого процесу, розробка планів заходів, впровадження заходів)
4. Контроль за дотриманням вимог охорони праці (перевірка робочих місць, розслідування інцидентів, притягнення до відповідальності)
5. Заохочення працівників (премії за безпечну роботу, оголошення подяк)

Ефективна система моніторингу та контролю є ключовим фактором у забезпеченні безпечних умов праці. Вона дозволяє виявляти та усувати потенційні небезпеки, знижувати та усувати потенційні небезпеки, знижувати ризики нещасних випадків і професійних захворювань, а також підвищувати загальну ефективність надлісництва.

8.1.3. Взаємодія з громадами

Великобичківське надлісництво має задокументовано визначення місцевих громад та їх прав як зацікавлених сторін та сторін чиї інтереси зачеплено.

Оцінка соціальних наслідків проведення лісгосподарських заходів, які плануються провести в Великобичківському надлісництві

№	Потенційні впливи	Наслідки (позитивні, негативні)	Заходи з помякшення впливу	Коментар
1	Можливість працевлаштування для місцевого населення	Позитивні		Чисельність працівників становить 88 осіб , із них 69 чоловіків (78%) і 19 жінок (12%). В основному, це працівники у віці 25-50 і більше років (17 %)
2	Обмеження використання місцевим населенням недеревних ресурсів внаслідок проведення суцільновузьколіс осічних рубок	Негативні	Суцільнолісосічні рубки займають невеликий відсоток від загальної площі надлісництва	Суцільні рубки ГК складають всього 0,03% від загальної площі надлісництва

		Позитивні		
3	Можливе погіршення якості довкілля внаслідок проведення лісогосподарських заходів	Негативні	Проводить оцінку впливів лісогосподарських заходів на навколишнє середовище	Проводиться оцінка потенційних впливів запланованих лісогосподарських заходів на навколишнє середовище та оцінка екологічних наслідків. Робляться зважені висновки про можливість чи неможливість проведення конкретного заходу
4	Ремонт лісових доріг	Негативні	Можливе нанесення шкоди навколишньому середовищу	Лісові дороги прив'язані до існуючої квартальної мережі, що не нанесе шкоди навколишньому середовищу. Перед початком робіт проводиться оцінка екологічного впливу.
		Позитивні		Збільшення мережі доріг в районі розташування надлісництва, покращення наземного сполучення між

				населеними пунктами
5	Співпраця місцевого бізнесу з господарюванням	Позитивні		Залучення місцевих громад у якості підприємств, які заготовляють деревину у надлісництві та сплачують податки у місцевий бюджет. Залучення місцевих громад до деревообробної галузі, яка в свою чергу купує деревину у надлісництві та сплачує податки до місцевого бюджету

Під час залучення сторін чий інтереси зачеплено обов'язково здійснюється реєстрація підсумків таких зустрічей, а саме: реєстрація листів шляхом присвоєння їм вихідних номерів у «Журналі вихідної кореспонденції надлісництва», для результатів проведених діалогів, круглих столів, засідань, зборів, зібрань-протоколів, рішень тощо.

Дані рішення реєструються одразу після їх фіксування у «Журнал вихідної кореспонденції» та зберігаються 5 років у надлісництві.

8.1.4. Вирішення конфліктів

Великобичківське надлісництво виявляє, запобігає і вирішує всі спори, щодо питань статутного або звичайного права, які можуть бути своєчасно врегульовані без судового розгляду, шляхом залучення сторін чий інтереси зачеплено.

Ведеться документація, яка відображає процес розгляду скарг та його результати; журнал реєстрацій звернень громадян, книга звернень громадян, протоколи засідань і їх рішення, колективний договір.

Надлісництво залучає до всіх видів процедур чоловіків, жінок, молодь, людей похилого віку, соціальних меншин тощо.

Під час залучення сторін чий інтереси зачеплено обов'язково здійснюється реєстрація підсумків таких зустрічей, а саме: листування у паперовому чи електронному вигляді – реєстрація листів шляхом присвоєння їм вихідних номерів у «Журналі вихідної кореспонденції надлісництва», для

результатів проведення діалогів, круглих столів, засідань, зборів, зібрань-протоколи тощо.

Для внесення змін та пропозицій, щодо плану управління звертайтеся за адресою: Закарпатська обл. смт. Великий Бичків, вул. Промислова 39,

E-mail: velikobychkivske.lmg@e-forest.gov.ua

Начальник

Великобичківського надлісництва

Вадим ПУКМАН

Виконав: Роман ЯСІНЧАК